

Poznań, dnia 10 XII 2025 r.

Prof. dr hab. Andrzej Tatarski
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego
Poznań

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki - pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej prof. dr hab. Przemysław Stanislowski z dnia 7. 10. 2025 r. Zlecenie podjęte na podstawie Uchwały Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku nr 7/2025 z dnia 29 września 2025 roku oraz na podstawie art. 190 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późniejszymi zmianami).

Recenzja pracy doktorskiej mgra Yuchen Hua

Połączenie stylu neoklasycznego i wpływów kultury europejskiej w twórczości fortepianowej Maurice'a Ravela na przykładzie kompozycji „Le tombeau de Couperin” i „Gaspard de la nuit”

Praca doktorska mgra Yuchen Hua pt. *Połączenie stylu neoklasycznego i wpływów kultury europejskiej w twórczości fortepianowej Maurice'a Ravela na przykładzie kompozycji „Le tombeau de Couperin” i „Gaspard de la nuit”* składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu w języku polskim oraz angielskim.

Nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w styczniu 2024 roku przez Marcina Kowalczyka.

Dzieło artystyczne zawiera nagrania dwóch wybitnych kompozycji Maurice`a Ravela:

Le tombeau de Couperin

Prélude

Fugue

Forlane

Rigaudon

Menuet

Toccata

Gaspard de la nuit

Ondine

Le Gibet

Scarbo

Twórczość fortepianowa Maurice`a Ravela stawia przed pianistą bardzo wysokie wymagania interpretacyjne. Dotyczą one szeroko rozumianej techniki pianistycznej, wyrafinowanego brzmienia oraz rozumienia indywidualnego stylu kompozytora i jego estetyki. Pianista, poszukując własnego języka wypowiedzi, często mierzy się także z tradycją wykonawczą i wybitnymi artystycznymi kreacjami.

Ocena dzieła artystycznego wyłącznie na podstawie rejestracji elektronicznej, a nie podczas koncertu i bezpośredniego kontaktu pianisty ze słuchaczem, zawsze budzi pewne wątpliwości. Szczególnie, gdy utwory wymagają wyjątkowego wyrafinowania w podejściu do barwy dźwięku i ukazania bardzo wielu niuansów kolorystycznych.

Oceniając interpretację utworów Ravela przez pana Yuchen Hua należy stwierdzić, że prezentowane nagranie zostało starannie przygotowane. Doktorant ukazał dojrzałe walory swojej pianistyki i przemyślaną koncepcję wykonawczą obu cykli. Tym niemniej, słuchając tego nagrania brakowało mi operowania zakresem *piano-pianissimo* w ogólnej skali dynamicznej utworów. Może to jednak wynikać z techniki rejestracji dźwięku.

W *Prélude* z ***Le tombeau de Couperin*** brakuje selektywności brzmienia w szesnastkowych figuracjach oraz w niektórych fragmentach utworu podstawy basowej w partii lewej ręki.

Pianista w *Fugue* zbyt mało uwypukla kwestie fakturalne – polifoniczne, charakterystyczne dla tej części. W utworze (*Allegro moderato*) brakuje zdecydowanego zwolnienia tempa w końcowej fazie (*Lento*).

W kolejnym utworze *Forlane* doktorant znakomicie wydobył jego charakter taneczny i ukazał w odpowiedni sposób styl narracji. Niestety w zakończeniu, niepotrzebnie zwolnił tempo wbrew zaleceniom kompozytora – *sans ralentir*.

Wyrazistość, błyskotliwość i bardzo dobra artykulacja to cechy, które charakteryzują wykonanie *Rigaudon*.

W interpretacji *Menueta* uwagę zwraca dzielenie wypowiedzi na mniejsze części formalne, co niestety niekorzystnie wpływa na jej potoczność. Faza środkowa utworu, w fakturze akordowej, jest bardzo interesująca i przekonująca.

Finałowa *Toccata* mieni się natomiast barwami, jest artykulacyjnie bardzo wyrazista i w pełni oddaje charakter gatunku.

Gaspard de la nuit to jeden z najtrudniejszych i najbardziej wymagających utworów fortepianowych. Pianista zmierzył się więc z arcydziełem i francuską tradycją muzyczną.

Na uznanie zasługuje bardzo dobre wykonanie pod względem technicznym figur trzydziestodwójkowych w partii prawej ręki w *Ondine*. Pianista wyraziście ukazał plany dźwiękowe i dobrał odpowiednio ukształtowaną barwę fortepianu.

Ciekawie brzmi także *Le gibet*, z aurą pustki, tragizmu i bólu. Jest to osobiste wyznanie pianisty, które z pewnością porusza słuchacza.

Oceniając interpretację *Scarbo*, pragnę zwrócić uwagę na wnikliwe wgłębienie się pianisty w partyturę utworu. Analizując nagranie pana Yuchen Hua, odniosłem wrażenie, że ostatni utwór cyklu był szczególnie bliski jego wrażliwości i emocjonalności. Na szczególne uznanie zasługuje technika repetycji oraz realizacja przebiegów dwudźwiękowych. Pod tym względem pianista spełnił trudne technicznie wymagania tego utworu.

Pomimo drobnych zastrzeżeń, uważam nagranie doktoranta za dobre, takie które spełnia artystyczne przesłanie kompozytora.

Część teoretyczna, będąca opisem dzieła artystycznego pełni w pracy doktorskiej pianisty ważną rolę. Ukazuje interesującą perspektywę analityczną oraz interpretacyjną twórczości Ravela. Przyjęta przez autora koncepcja pracy budzi uznanie. Spojrzenie na wielokulturowość, muzyczny dialog pomiędzy Wschodem a Zachodem inspirowane przez autora do wielu pytań o współczesny wymiar muzycznej, pianistycznej interpretacji w świecie globalizacji i ścierania się wielu różnorodnych ocen. Autor ujawnia własny punkt widzenia, nazywając styl muzyczny Ravela jako orientalny (s.7), co może budzić pewne wątpliwości, i prawdopodobnie wynika z wieloznaczności samego terminu, jego rozumienia i użycia.

W pracy pisemnej autor ukazuje muzykę fortepianową Ravela kontekstualnie, a swoje rozważania ujmując w dwie wzajemnie się dopełniające części. Pierwsza dotyczy kwestii teoretycznych, rozważania zostały zawarte w następujących rozdziałach:

1. Wprowadzenie do życia i twórczości Ravela
2. Estetyka stylu muzycznego Ravela
3. Rekonstrukcja tradycyjnej ścieżki kulturowej w dziełach muzycznych Ravela – dialog między formą klasyczną a nowoczesnym językiem
4. Neoklasyczne techniki kompozytorskie w suitach fortepianowych *Le tombeau de Couperin* i *Gaspard de la nuit*
5. Europejska muzyka taneczna a *Le tombeau de Couperin* i *Gaspard de la nuit*

We Wstępie Autor trafnie i z zaangażowaniem uzasadnia wybór tematyki, podkreślając swoją fascynację osobą i twórczością Ravela.

W każdym z pięciu rozdziałów mgr Yuchen Hua wnikliwie prezentuje szczegółowe problemy związane z głównymi тезami pracy. Dotyczą one osoby kompozytora, ogólnego rysu twórczości, węzłowych zagadnień stylów muzycznych, estetyki neoklasycznej czy impresjonistycznej, stosunku do tradycji, roli tańca, odwołań międzykulturowych, fascynacji muzyką ludową.

Przedstawia także szczegółowe wyniki analizy formalnej wybranych kompozycji, niestety nie podając źródeł tej metody badawczej czy inspiracji w literaturze przedmiotu.

Biorąc pod uwagę tytuł pracy doktorskiej i jej zakres merytoryczny, niektóre podawane wiadomości, dotyczące np. całej twórczości Ravela, są moim zdaniem zbędne, bo nie związane z prezentowaną tematyką. Poza tym, w dobie dzisiejszej komunikacji, informacje o wykazie kompozycji są bardzo łatwo dostępne i chyba nie trzeba je cytować w pracy. Szkoda, że mgr Hua podaje jedynie wybór niektórych kompozycji Ravela, pomijając m.in. w gatunku muzyki kameralnej *Rapsodię koncertową Tzigane* na skrzypce i fortepian, tak znaczący przecież utwór w repertuarze pianistów - kameralistów (s.13).

Uznanie budzi druga część pracy, zawierająca kolejny, bardzo rozbudowany rozdział: „*Le tombeau de Couperin* i *Gaspard de la nuit* z punktu widzenia wykonawcy”.

Pianista analizuje szereg istotnych jego zdaniem aspektów techniki gry. Wiele uwag dotyczy kształtowania brzmienia, sposobów wydobywania różnorodnych barw dźwięków fortepianu, co w wypadku tych utworów jest niezwykle istotnym zagadnieniem. Kluczowymi problemami są także kwestie muzycznej ekspresji, a także osobno ujęte zagadnienia pedalizacji. Ciekawe są odniesienia do zagadnień naśladowania barw instrumentów orkiestrowych, faktury, dynamiki i artykulacji. Pianista niejednokrotnie zwraca uwagę na problemy związane z samą techniką gry – dotyczą one m.in. pozycji rąk na klawiaturze, roli nadgarstka, dotyku klawisza, ruchu przedramienia i ramienia oraz techniki repetycyjnej (*Scarbo*, s. 66).

Ta część pracy ukazuje własne, szczegółowe przemyślenia pianisty, nabyte podczas lat studiów oraz doświadczeń koncertującego pianisty. Uwagi wykonawcze dotyczące interpretacji pianistycznej, zagadnień czysto warsztatowych, które dopełniają obraz rozprawy doktorskiej są istotne i wskazują na posiadaną wiedzę Pana Yuchen Hua.

Pracę kończą rozważania ujęte we *Wnioskach*, w których autor dość krótko ustosunkowuje się do przyjętej w pracy tezy.

Bibliografia zawiera 23 pozycje literatury, ich układ nie został sporządzony alfabetycznie czy chronologicznie, co stanowi pewnego rodzaju uchybienie formalne. Szkoda, że mgr Hua nie podał w *Bibliografii* informacji o wydaniach materiałów nutowych (cennych źródłowo) z których korzystał przygotowując się do nagrania oraz podczas pisania pracy.

Interesująca jest zawartość dwóch *Załączników*, w których autor zamieścił w języku francuskim oraz w tłumaczeniu na język angielski wybranych tekstów A. Bertranda – *Gaspard de la nuit*. Powinny one być ujęte w *Spisie treści* jako element formalny pracy (ss. 81-87).

Pewien niedosyt budzi kwestia cytatów i odwołań do literatury. W przypadku tak wnikliwych rozważań Autora, zastosowanie większej liczby przypisów źródłowych z pewnością wzbogaciłyby wartość pracy. Tym bardziej, że ukazuje ona tak bardzo szeroki wachlarz różnorodnych problemów, zarówno teoretycznych – historycznych, kulturowych, stylokrytycznych, analitycznych, estetycznych i pianistycznych. Autor niewątpliwie korzystał z bogatej literatury przedstawionej w *Bibliografii*, szkoda, że nie zawsze ujawnił w przypisach wykorzystane źródła – np. ss. 22-29. Niekiedy powoływał się, niestety, w sposób nieprawidłowy, np. we *Wstępie*, omawiając *Obecny stan badań chińskich i europejskich*, pan mgr Hua przedstawia jedną z najważniejszych na świecie pozycji – encyklopedię niemiecką *Die Musik im Geschiste und Gegenwart*, traktując ją jako książkę o Ravelu, a nie artykuł poświęcony francuskiemu kompozytorowi w pracy zbiorowej (s. 9).

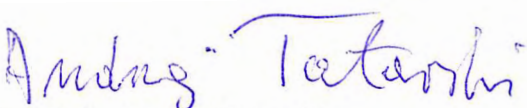
Praca pisemna Doktoranta, będąca komentarzem do dzieła artystycznego spełnia wymagania pracy doktorskiej, gdyż harmonijnie łączy dwa aspekty: teoretyczny, osadzony w wiedzy muzycznej oraz praktyczny – artystyczny, związany z kwestiami interpretacji pianistycznej.

Konkluzja

Przedstawiona przez mgra Yuchena Hua praca doktorska pt. *Połączenie stylu neoklasycznego i wpływów kultury europejskiej w twórczości fortepianowej Maurice'a Ravela na przykładzie kompozycji „Le tombeau de Couperin” i „Gaspard de la nuit”* prezentuje bardzo dobry poziom merytoryczny. Dzieło artystyczne oraz jego opis stanowią integralną całość, wzajemnie się dopełniającą.

Niniejszym stwierdzam, iż praca doktorka Yuchena Hua spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)

Pracę doktorską Pana Yuchena Hua przyjmuję.

Prof. dr hab. Andrzej Tatarski